

Departementale Auditdienst

Zandmaas en Grensmaas

**Assurance-rapport bij
Voortgangsrapportage 13**

Peildatum 1 januari 2008

Inhoudsopgave

1	ASSURANCE-RAPPORT	3
2	BUDGETTAIRE SITUATIE	6
3	BEVINDINGEN	8
	3.1 TOEREIKENDHEID PROJECTORGANISATIE	8
	3.2 KWALITEIT EN VOLLEDIGHEID VAN IN DE VOORTGANGSRAPPORTAGE OPGENOMEN INFORMATIE	10
4	BIJLAGE	12

1 Assurance-rapport

Oprichting

Het project Zandmaas en Grensmaas is voortgekomen uit het in 1995 door het Kabinet gepresenteerde Deltaplan Grote rivieren. Op 18 april 1997 is door de Minister van Verkeer en Waterstaat, de provincie Limburg en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een bestuursovereenkomst gesloten voor het Maasproject. Het Maasproject omvat de projecten Grensmaas, Zandmaas en Maasroute. In het kader van de Regeling grote projecten dient bij voortgangsrapportages periodiek een accountantsrapport gevoegd te worden met een oordeel over:

- het projectbeheer, waaronder begrepen de toereikendheid van de projectorganisatie in 2007, de kwaliteit van de opzet van de bestuurlijke informatievoorziening, de kwaliteit van de opzet en werking van de administratieve organisatie en de kwaliteit van de opzet en werking van het systeem van interne controle;
- de kwaliteit en de volledigheid van in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

Beschrijving van het object van onderzoek

Wij hebben de voortgangsrapportage per 1 januari 2008, die als bijlage bij dit rapport is gevoegd, onderzocht. Deze voortgangsrapportage is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

Het projectbeheer, zoals dat door de projectorganisatie Rijkswaterstaat Maaswerken in 2007 werd uitgevoerd, is eveneens onderzocht. RWS Maaswerken is verantwoordelijk voor de uitvoering van 3 projecten te weten Zandmaas, Grensmaas en Maasroute. Het laatste project is door de Tweede Kamer niet aangewezen als groot project in het kader van de Regeling grote projecten en maakt derhalve geen deel uit van ons onderzoek.

Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren over de hierboven genoemde punten.

Criteria

Wij hebben het projectbeheer beoordeeld aan de hand van het beheersmodel "Projectbeheersing RWS Maaswerken in de realisatie" dat een nadere uitwerking is van het binnen het ministerie van VenW vastgestelde beheersmodel voor grote projecten.

De in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie hebben wij beoordeeld aan de hand van de eisen die hieraan worden gesteld in de Regeling grote projecten.

Samenvatting van de werkzaamheden

Toereikendheid van het projectbeheer

Wij hebben de opzet en het functioneren van specifieke onderdelen van de projectorganisatie - waaronder de administratieve processen en interne controlemaatregelen - beoordeeld aan de hand van de "Projectbeheersing RWS Maaswerken in de realisatie" door middel van interviews, systeemtesten en de beoordeling van de relevante documentatie ter zake. Wij hebben hierbij met name aandacht besteed aan de beheersmaatregelen met betrekking tot de planning, de voortgangsbewaking, de budgetbewaking, de interne informatievoorziening en het risicomanagement.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen historische financiële informatie

Ter zake van de volledigheid van de in de tekst en tabellen opgenomen historische financiële informatie in hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage, zijn wij nagegaan of de volgens artikel 12 van de Regeling grote projecten op te nemen informatie is opgenomen in de voortgangsrapportage.

Voorts zijn wij nagegaan of de uitgaven, ontvangsten en verplichtingen in de tabellen 6, 7 en 8 van hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage in overeenstemming zijn met de jaarrekening van het Infrastructuurfonds over 2007.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen toekomstgerichte financiële informatie

Ter zake van de in tabel 9 van hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage opgenomen toekomstgerichte financiële informatie omtrent het kasritme hebben wij inlichtingen ingewonnen bij functionarissen van de organisatie, beschikbare documenten beoordeeld en zijn wij nagegaan of de beschikbare informatie op consistente wijze is verwerkt.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen niet-financiële informatie

Ter zake van de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen niet-financiële informatie, zijn wij nagegaan of de volgens artikel 12 van de Regeling grote projecten op te nemen informatie is opgenomen in de voortgangsrapportage.

Voorts zijn wij nagegaan of de niet-financiële informatie in hoofdstuk 5 "Projectbeheersing" van de voortgangsrapportage is ontleend aan interne informatie en rapportages die door het management worden gebruikt voor de beheersing van het project.

Ons onderzoek is verricht overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot assurance-opdrachten. Op grond van deze richtlijnen hebben wij onze werkzaamheden zodanig gepland en uitgevoerd dat een deugdelijke grondslag is verkregen voor onze conclusie met betrekking tot de door ons onderzochte punten.

Conclusies

Toereikendheid van het projectbeheer

De opzet van de projectorganisatie was in 2007 in overeenstemming met het beheersmodel "Projectbeheersing RWS Maaswerken in de realisatie" en voldeed wat betreft het bestaan en de werking aan de eraan te stellen eisen.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen historische financiële informatie

De in de Regeling grote projecten voorgeschreven historische financiële informatie is opgenomen in hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage.

De uitgaven, ontvangsten en verplichtingen sluiten aan met de jaarrekening van het Infrastructuurfonds over 2007.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen toekomstgerichte financiële informatie

De in tabel 9 van hoofdstuk 5 van de voortgangsrapportage opgenomen toekomstgerichte financiële informatie omtrent het kasritme is op een consistente wijze tot stand gekomen.

Gegeven de onzekerheid die inherent is aan toekomstgerichte informatie kan de realisatie overigens afwijken van het gepresenteerde beeld van de mogelijke toekomstige ontwikkelingen.

De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen niet-financiële informatie

De in de Regeling grote projecten voorgeschreven niet-financiële informatie is opgenomen in de voortgangsrapportage.

Van de in de tekst en tabellen opgenomen niet-financiële informatie in hoofdstuk 5 "Projectbeheersing" van de voortgangsrapportage, hebben wij vastgesteld dat de hierin gepresenteerde informatie is ontleend aan interne informatie en rapportages die door het management worden gebruikt voor de beheersing van het project.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de budgettaire situatie kort toegelicht. De gedetailleerde bevindingen worden in hoofdstuk 3 weergegeven.

2 Budgettaire situatie

De in de voortgangsrapportage weergegeven budgettaire situatie per 1 januari 2008 kan als volgt worden samengevat (x € 1 mln):

Projectbudget volgens OTB/POL prijspeil 1998 (excl. € 10 mln bijdrage LNV)	371,0
Mutaties als gevolg van scopewijzigingen e.d.	199,9
Mee- en tegenvallers	29,6
Mutaties als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen	64,1

Projectbudget (prijspeil 2007) ten laste van VenW begroting	664,6
Bijdrage Provincie Limburg/LNV aan Zandmaas	8,4
Bijdrage Provincie Limburg/LNV aan Grensmaas	<u>8,0</u>
Totale bijdrage Provincie Limburg/LNV	<u>16,4</u>
a) Beschikbaar projectbudget	681,0
b) Aangegane verplichtingen	330,7
c) Verplichtingen ruimte (a-b)	350,3
d) Gerealiseerde uitgaven	276,1
e) Nog te betalen op aangegane verplichtingen (b-d)	54,6

Uit dit overzicht blijkt dat het totale projectbudget per peildatum 1 januari 2008 € 681 mln bedroeg waarvan € 534,4 mln ten behoeve van de Zandmaas en € 146,6 mln ten behoeve van de Grensmaas. Het VenW deel hierin bedroeg voor de Zandmaas € 526,0 mln en voor de Grensmaas € 138,6 mln.

De prognose eindstand van het uit de VenW begroting gefinancierde deel inclusief de risico's bedroeg per 1 januari 2008 € 497,7 mln voor de Zandmaas en € 132,7 mln voor de Grensmaas. Ultimo 2007 was € 215,9 mln ten behoeve van de Zandmaas betaald en € 60,2 mln ten behoeve van de Grensmaas.

De post risico algemeen voor de Zandmaas is in 2007 voor € 1,5 mln aangewend. Van deze post resteert € 66,7 mln. Het risicoprofiel voor de Zandmaas heeft een verwachtingswaarde van € 58,6 mln met een bandbreedte van € 47,5 mln - € 63,9 mln.

Voor de Grensmaas is een post risico algemeen beschikbaar van € 12,6 mln.
Op deze post is tot op heden nog geen beroep gedaan.
Het risicoprofiel voor de Grensmaas heeft een verwachtingswaarde van
€ 11,6 mln met een bandbreedte van € 6,1 mln - € 19,2 mln.

3 Bevindingen

3.1 TOEREIKENDHEID PROJECTORGANISATIE

Inrichting projectorganisatie

De inrichting van de projectorganisatie is beschreven in het beheersmodel "Projectbeheersing RWS Maaswerken in de realisatie" dat is vastgesteld door de plaatsvervangend DG RWS.

In het beheersmodel zijn onder andere de volgende onderdelen van de projectbeheersing beschreven: de projectdoelstellingen, de formele verantwoordingslijn, de functionele afstemmingslijn met de convenantpartners, kaders, procesbeschrijvingen over onder meer mijlpaalsturing, risicomangement en planning, kwaliteitsborging waaronder auditing, interfacemanagement en de organisatiestructuur. Het formele mandaat ligt vast in het "Mandaatbesluit Projectdirectie Maaswerken".

Als gevolg van een in 2007 ingezette reorganisatie wordt het beheersmodel in 2008 geactualiseerd.

Scopebeheer

Er is een procedure vastgesteld voor scopewijzigingen. Deze procedure voldoet aan de eraan te stellen eisen. In 2007 hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan. Voor 2008 is een scopewijziging voorzien met betrekking tot de sluitstukkaden.

Planning en voortgangsbewaking

Er is een beschrijving van de werkwijze met betrekking tot de planning. De detailplanning is gebaseerd op de VenW breed voorgeschreven Project Plannings Infrastructuur (PPI) systematiek. De planning wordt elk kwartaal geactualiseerd. De werkwijze bij de Grensmaas verschilt enigszins van die van de Zandmaas. Dit verschil wordt veroorzaakt door het aantal maatregelen in beide projecten. In beide projecten is de werkwijze zodanig georganiseerd tussen de betrokken disciplines dat de uitkomst van het proces een betrouwbaar resultaat geeft.

Na het afronden van een mijlpaal wordt de planning eveneens geactualiseerd waarbij een collegiale toets wordt uitgevoerd op de PPI methodiek (is de juiste informatie opgenomen) en de masterplanning.

Ramingen

De ramingen worden opgesteld volgens de vastgestelde VenW brede Project Ramingen Infrastructuur (PRI) systematiek en elk kwartaal geactualiseerd. Daarnaast vindt actualisering plaats bij het bereiken van een mijlpaal. Elk kwartaal wordt door middel van actualisering van de risico's nagegaan of de post onvoorzien toereikend is om het project af te ronden.

Budgetbewaking

Per kwartaal worden de ontwikkelingen met betrekking tot het budget gerapporteerd. Aan deze ontwikkelingen liggen aanbestedingen, geactualiseerde risico's en ramingen, prijsindexeringen, taakstellingen, scopewijzigingen etc. ten grondslag.

Met betrekking tot de onttrekkingen aan de post onvoorzien hebben wij vastgesteld dat de onttrekkingen in 2007 zijn terug te voeren tot geïnventariseerde risico's, waarmee is vastgesteld dat de aanwending van de post onvoorzien terecht heeft plaatsgevonden.

De contractbeheersing bij de aanleg van de kaden in de stedelijke gebieden was niet geheel ingericht volgens de geldende voorschriften. Hierdoor hebben wij in een aantal gevallen de onderbouwing van de door de projectorganisatie afgegeven prestatieverklaringen onvoldoende kunnen vaststellen. De projectorganisatie zal hieromtrent verbetermaatregelen initiëren.

Risicomanagement

Het risicomanagement is vastgelegd in een procesbeschrijving. Deze procesbeschrijving voldoet aan de eraan te stellen eisen. Alle zich voordoende risico's worden, nadat deze zijn geïdentificeerd, uniek vastgelegd in een risicodatabase. Het beheer van deze database is beschreven en voldoet aan de eraan te stellen eisen. Het risicomanagement is op juiste wijze in de organisatie geïmplementeerd. De risico's worden ieder kwartaal geactualiseerd en tevens bij het bereiken van een mijlpaal. Ter vaststelling van de top 10 risico's in de voortgangsrapportage wordt 1x per jaar gebruik gemaakt van een multi-criteria analyse. Hierbij worden de door het risicomanagementsysteem gegeneerde belangrijkste risico's per realisatiegroep beschouwd vanuit de invalshoek:

- impact uitgedrukt in geld;
- impact uitgedrukt in tijd;
- impact op het behalen van de doelstelling;
- impact op de wijze waarop het optreden van het risico invloed heeft op de maatschappelijke omgeving van het project;
- impact in mogelijk politieke gevolgen;
- de actualiteit van het risico.

Bij de contractering van de maatregel Grensmaas met de zelfrealisator Consortium Grensmaas, is een risicoanalyse en risicoverdeling gemaakt. In het kader van een door ons in 2007 uitgevoerde audit naar de beheersing van dit contract, is de aanbeveling gedaan om over te gaan tot het geven van inzicht in elkaars risico's, zonder daarbij de verantwoordelijkheid over te nemen. Het risico van tijdoverschrijding blijft immers bij het Rijk. Wij hebben vastgesteld dat dit inmiddels ter hand is genomen.

Auditing

Overeenkomstig het Beheersmodel voor de Grote Projecten is er een auditcommittee ingesteld en is een auditjaarplan 2007 opgesteld en uitgevoerd.

Evaluatie Rijkse Bemden

In 2007 is door ons een evaluatie audit uitgevoerd naar aanleiding van de afronding van het herstel van de Rijkse Bemden in 2005. Hieruit is gebleken dat RWS Maaswerken en andere betrokken partijen veel lering hebben getrokken uit de opgedane ervaringen en deze zijn ingezet bij de voorbereiding van andere deelprojecten van RWS Maaswerken.

Contractbeheersing Consortium Grensmaas

In 2007 is door ons een audit uitgevoerd naar de beheersing van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot de integrale zelfrealisatie van het grensmaasplan door het Consortium Grensmaas BV. Er is een toereikend beheerskader ontworpen voor de beheersing. De overeenkomst welke ten grondslag ligt aan dit zelfrealisatieproject biedt echter onvoldoende afdwingbare sturingsmogelijkheden.

Vergunningverwerving

Doel van deze door ons in 2007 uitgevoerde audit was onder meer om de ervaringen met betrekking tot de uitvoering van het vergunningproces in beeld te krijgen. De algehele conclusie was dat er sprake is van een toereikende opzet en werking van dit proces. De verdeling van taken en bevoegdheden is helder. De vergunningen zijn tijdig verworven, juridisch houdbaar en uitvoerbaar.

De implementatie van de aanbevelingen uit de audits is nog niet duidelijk in de organisatie belegd. Gevolg daarvan is dat de aanbevelingen niet altijd met de verwachte daadkracht worden opgepakt. De projectorganisatie zal hieraan in 2008 meer aandacht gaan geven.

Informatievoorziening en communicatie

Via de processen planning, risicomanagement en trendrapportage zijn voldoende maatregelen ingebouwd om te waarborgen dat de informatie op een consistente wijze tot stand komt.

De externe communicatiestructuur is weergegeven in de "Projectbeheersing RWS Maaswerken in de realisatie". Deze communicatiestructuur is echter nog nauwelijks operationeel. De externe communicatie speelt zich op dit moment af tussen de opdrachtgever en de omgeving waarin de uitvoering plaatsvindt. Het Consortium Grensmaas (zelfrealisator) heeft een eigen communicatieplan ontwikkeld. Het communicatieplan van RWS Maaswerken is gezien het stadium van het project aan actualisering toe.

3.2 KWALITEIT EN VOLLEDIGHEID VAN IN DE VOORTGANGSRAPPORTAGE OPGENOMEN INFORMATIE

3.2.1 Opzet voortgangsrapportage

De opzet van de voortgangsrapportage is gebaseerd op het binnen het ministerie van VenW geldende beheersmodel en informatieprofiel. De voortgangsrapportage is tot stand gekomen op basis van de interne kwartaalrapportages. Wij hebben vastgesteld dat de informatie in de voortgangsrapportage consistent is met de informatie in de kwartaalrapportages en met overige interne verslagen en documenten.

3.2.2 Scope

In de voortgangsrapportage zijn in tabel 4 resp. 5 van paragraaf 5.5, alle mutaties in het projectbudget Zandmaas respectievelijk Grensmaas opgenomen.

In 2007 hebben zich geen scopewijzigingen voorgedaan.

3.2.3 Planning

De masterplanning voor de projecten Zandmaas en Grensmaas is opgenomen in tabel 2 van paragraaf 5.4 van de voortgangsrapportage. De toelichting voorafgaande aan de tabel is van voldoende niveau.

3.2.4 Financiën

In paragraaf 5.5 van de voortgangsrapportage wordt ingegaan op het projectbudget en de daarbij behorende verplichtingen en kasrealisaties. Wij hebben vastgesteld dat deze informatie in overeenstemming is met de jaarrekening van het Infrastructuurfonds over 2007.

3.2.5 Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf worden uitsluitend de financiële risico's aangegeven. Deze risico's zijn gerelateerd aan de eronder liggende risicodatabase. In deze database zijn ook de tijdsrisico's opgenomen. Deze risico's worden bij de beschrijving van de voortgang van de maatregelen in de voortgangsrapportage soms zijdelings aangehaald. Aangezien het Rijk het risico loopt van tijdvertragingen zou de voortgangsrapportage aan kwaliteit winnen indien naast de financiële risico's ook de belangrijkste tijdrisico's met bijbehorende beheersmaatregelen zouden worden vermeld.

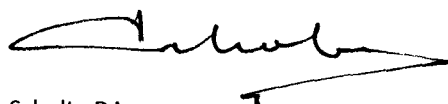
3.2.6 Overig

In een brief van 5 februari 2008 aan de Tweede Kamer wordt gemeld dat er een scopewijziging noodzakelijk is voor de sluitstukkaden. Hierbij is aangegeven dat de met de scopewijziging gemoeide kosten naar huidig inzicht binnen het projectbudget kunnen worden opgevangen. Gezien de nog resterende looptijd van de projecten Zandmaas en Grensmaas, de risicoprofielen bij beide projecten en mogelijke onvoorziene tegenvallers, vinden wij dit een niet wenselijke handelswijze. Scopewijzigingen dienen in beginsel uit aanvullend budget te worden gefinancierd, danwel uit een voldoende 'harde' (vrijvallende) ruimte binnen het huidige projectbudget.

Wij zijn gaarne bereid één en ander nader toe te lichten.

Den Haag, 15 april 2008

DEPARTEMENTALE AUDITDIENST
MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT

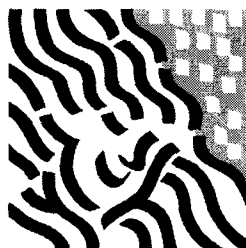
P. Scholte RA

4 Bijlage

Voortgangsrapportage 13 Zandmaas en Grensmaas

**13^E VOORTGANGSRAPPORTAGE
ZANDMAAS EN GRENSMAAS**

1 JULI – 31 DECEMBER 2007

**Werken aan
de Maas van morgen**

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	5
1.1 Inleiding.....	5
1.2 Leeswijzer.....	5
2. Het project in zijn omgeving.....	6
3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas	9
3.1 Doelstellingen	9
3.2 Maatregelenpakket	9
3.3 Convenantpartners	9
3.4 Historisch financieel overzicht	9
4. Voortgang	10
4.1 Zandmaas	10
4.2 Grensmaas	12
5. Projectbeheersing	13
5.1 Algemeen.....	13
5.2 Kwaliteit.....	13
5.3 Scopewijzigingen.....	13
5.4 Planning	13
5.5 Financiën	16
5.6 Risico's en prognose eindstand.....	20

Samenvatting

Voortgang Zandmaas

Binnen het deelproject Zandmaas wordt een onderscheid gemaakt tussen de aanleg van kaden en rivierverruimingsprojecten.

Conform verwachting is ultimo 2007 van de aan te leggen 40 km permanente kaden in de stedelijke gebieden Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar circa 36 km gerealiseerd. De resterende trajecten over een totale lengte van circa vier km zullen naar verwachting voor het begin van het hoogwaterseizoen 2008/2009 worden afgerond.

Met de waterschappen zijn afspraken gemaakt over het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen om de bewoners in de gebieden achter de vier km kadevakken die nog niet gerealiseerd zijn, een hoger beschermingsniveau te kunnen bieden gedurende het lopende hoogwaterseizoen. De projectdirectie Maaswerken en de waterschappen hebben zich daarbij met succes ingespannen om het toegezegde beschermingsniveau van 1:250 zo dicht mogelijk te benaderen. De afspraken met de waterschappen zijn vastgelegd in het hoogwaterbeschermingsplan 'Plan tijdelijke voorzieningen kaden', welke uitgebreid zijn afgestemd met de betrokken gemeenten.

Ten behoeve van de planvorming rivierverruiming is het Tracébesluit aanvulling I peilopzet stuwpannd Grave onherroepelijk geworden, nadat de Raad van State in haar uitspraak van 26 september 2007 alle overgebleven beroepen ongegrond heeft verklaard.

De zandwinning in hoogwatergeul Lomm loopt volgens schema. Wat betreft de uitvoering van de hoogwatergeul Well Aijen is de zelfrealisator bezig met de voorbereidende werkzaamheden. Daarnaast willen de zelfrealisator en de gemeente Bergen deze hoogwatergeul onderdeel laten zijn van een integraal gebiedsontwikkelingsplan Maaspark Well. Ik heb richting Gedeputeerde Staten aangegeven de verdere uitwerking van het gebiedsplan een kans te willen geven. In de in 2006 gesloten overeenkomst tussen RWS en de beoogd zelfrealisator is vastgelegd dat de uitvoering van het project uiterlijk op 31 december 2008 dient te zijn begonnen en op 31 december 2015 moet zijn gerealiseerd. Vooralsnog lijkt dit haalbaar. Mogelijk wordt financiering van het gebiedsontwikkelingsplan bemoeilijkt doordat voor de kosten van archeologie, voor zover deze betrekking hebben op het gehele gebiedsplan en niet alleen op de hoogwatergeul, de zelfrealisator geen beroep kan doen op het projectbudget van RWS Maaswerken.

Voortgang Grensmaas

De Raad van State heeft op 12 december 2007 een (positieve) uitspraak gedaan over de ingediende beroepen tegen de hoofdvergunningen van het zelfrealisatieproject Grensmaas. Op enkele detailpunten na zijn de beroepen afgewezen. Er is een beperkt aantal vergunningeisen aangepast. Door problemen met tijdige grondverwerving is er vertraging ontstaan op de startlocaties Bosscherveld en Aan de Maas. Om de vaart er in te houden heeft de zelfrealisator Consortium Grensmaas voorgesteld het cluster Itteren-Borgharen versneld in uitvoering te nemen, te beginnen in de zomer van 2008. Om hydraulische redenen – vanwege het feit dat de uitvoeringsvolgorde van de locaties wijzigt – wordt hiervoor een andere uitvoeringswijze gekozen. Het Consortium Grensmaas heeft hiervoor inmiddels wijzigingsvergunningen aangevraagd.

In de 12^e Voortgangsrapportage is melding gemaakt van een afbreukgevoelig onteigeningstraject tegen een eigenaar (een grindproducent) op de locatie Bosscherveld. De Raad van State heeft inmiddels uitspraak gedaan in deze zaak en het beroep afgewezen. De onteigening is opgestart.

Scope

In de tweede helft van 2007 is de scope van de projecten Grensmaas en Zandmaas niet gewijzigd.

Tijd

De hoogwaterbeschermingsmaatregelen voor de Zandmaas dienen in 2015 en voor de Grensmaas in 2017 te zijn gerealiseerd. De afgelopen periode geeft geen aanleiding deze einddoelen bij te stellen.

Omdat op zijn vroegst in juni 2008 duidelijkheid wordt verkregen inzake de onteigening van de laatste benodigde gronden zal de aanbesteding van het zuidelijk deel retentiegebied Lateraalkanaal West worden uitgesteld. Dit betekent dat de werkzaamheden tien maanden later zullen zijn afgerond. De doelstelling ten aanzien van hoogwaterbescherming komt door genoemde verschuiving niet in gevaar.

Voor het hoogwaterseizoen 2008/2009 zal waarschijnlijk op het gehele traject binnen de stedelijke gebieden Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar sprake zijn van permanente maatregelen. Aandachtspunten betreffen de inpassing van kaden in Venlo-Blerick en nabij een jachthaven in Roermond, waarover in het eerste kwartaal van 2008 meer duidelijkheid zal komen.

Het Consortium Grensmaas heeft een formeel verzoek ingediend voor aanpassing van de uitvoeringsvolgorde en de projectmijlpaaldata. Vooralsnog wordt vastgehouden aan de initiële mijlpaaldata 2017, 2018 en 2022. Daarom is het laatste kwartaal van 2007 gestart met het verkennen van de mogelijkheden om vertraging van de projectplanning te voorkomen. De kansrijke (combinatie van) opties worden voorjaar 2008 nader uitgewerkt.

De tweede fase van de mitigerende maatregelen (grinddrempels die verdroging van gebieden rondom de Maas moeten voorkomen) is een jaar eerder dan gepland opgeleverd. Uitvoering van de derde (en laatste) fase vindt plaats in het derde kwartaal 2008. Deze uitvoering wordt afgestemd met de bodem- en oeverbescherming en de Vlaamse Boertienlocaties.

Financiën en risico's

Ten opzichte van de vorige periode (VGR 12) is het projectbudget voor Zandmaas gestegen met € 4,0 miljoen tot € 526,0 miljoen. Het projectbudget Grensmaas is gestegen met € 0,7 miljoen tot € 138,6 miljoen. Beide verhogingen zijn het gevolg van ontvangsten in de loop van het jaar 2007. Voor zowel Zandmaas als Grensmaas valt de prognose eindstand naar huidig inzicht binnen het beschikbare budget. De prognose eindstand voor Zandmaas is in de verslagperiode met € 0,2 miljoen naar boven bijgesteld en bedraagt € 497,7 miljoen. Voor Grensmaas is deze naar beneden bijgesteld met € 0,5 miljoen en bedraagt nu € 132,7 miljoen.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Deze halfjaarlijkse rapportage wordt uitgebracht in het kader van de 'Regeling grote projecten' van de Tweede Kamer en betreft de periode van 1 juli 2007 tot en met 31 december 2007. In deze rapportage wordt een beschrijving van de voortgang van de projecten Zandmaas en Grensmaas gegeven en is een financiële verantwoording opgenomen. Hierbij wordt met name aandacht besteed aan afwijkingen ten opzichte van de vorige periode. Ten slotte worden de risico's van de projecten in beeld gebracht.

Naast genoemde projecten maakt – vanwege de raakvlakken en de verwevenheid van de grondstromen – ook het deelproject Maasroute deel uit van de Maaswerken. Het deelproject Maasroute is door de Tweede Kamer niet aangewezen als Groot Project en is daarom niet meegenomen in deze rapportage, uitgezonderd de raakvlakken met de Zandmaas en de Grensmaas.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante ontwikkelingen in de omgeving van het project. Na een korte beschrijving van de essentialia van het project in hoofdstuk 3 wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de voortgang van het project en de diverse raakvlakken die bij het project een rol spelen. Aansluitend staat hoofdstuk 5 in het teken van de projectbeheersing. Het accent ligt op de scopewijzigingen en mutaties in de planning, de financiën en de belangrijkste risico's ten opzichte van de eerdere rapportages.

2. Het project in zijn omgeving

Een groot (nat) project als de Maaswerken met haar lange uitvoeringsduur staat constant onder invloed van (beleids)ontwikkelingen. Enerzijds zijn dat ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het Maasdal die zich voordoen buiten de scopes Maaswerken, anderzijds zijn dat invloeden als gevolg van mogelijke veranderingen in beleid en wet- en regelgeving. En uiteraard de toenemende (mondiale) aandacht voor klimaatverandering kan invloed hebben op de uitvoering van de scopes Maaswerken.

In voorgaande Voortgangsrapportages Zandmaas en Grensmaas zijn risicoprofielen gedefinieerd en voorzien van budgetten. Daarin wordt tevens ingespeeld op veranderingen in beleid en wet- en regelgeving.

Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn inmiddels geïmplementeerd in nationale wetgeving: de Natuurbeschermingswet 1998 voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden en de Flora- en Faunawet voor soortbescherming.

In het kader van de planvorming binnen Maaswerken is uitgebreid onderzoek gedaan naar de effecten van het project op Natura 2000-gebieden en beschermde soorten. Zonodig zijn de projecten naar aanleiding daarvan aangepast of worden mitigerende en compenserende maatregelen getroffen. Momenteel is de ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998 vereiste nationale aanwijzing van Natura 2000-gebieden in volle gang. Deze aanwijzing kan gevolgen hebben voor de uitvoering van de werkzaamheden van Maaswerken. Bijvoorbeeld doordat de begrenzing van de betrokken Natura 2000-gebieden wordt aangepast, of doordat nieuwe soorten of habitats worden toegevoegd. Het ministerie van LNV heeft besloten om de Grensmaas (zomerbed) geen deel te laten uitmaken van de eerste tranche Natura 2000 aanwijzing. Grensmaas gaat behoren tot de tweede tranche aanwijzingen die binnenkort zal plaatsvinden. Het Consortium Grensmaas zal als uitvoerder van het Grensmaasproject een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet moeten aanvragen.

Hoogwaterrichtlijn

De Richtlijn Overstromingsrisico's (officieel: 'de Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad over Beoordeling en Beheer van Overstromingsrisico's') is vastgesteld op 18 September en op 6 november 2007 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU. De lidstaten dienen de Richtlijn om te zetten naar nationale wetgeving die uiterlijk in november 2009 van kracht is. Op basis van de huidige informatie heeft de Richtlijn geen gevolgen voor het project.

Kaderrichtlijn Water

Sinds eind 2000 is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Deze richtlijn verplicht de lidstaten om het beheer van het grond- en oppervlaktewater zodanig aan te pakken dat in 2015 alle wateren een goede ecologische en chemische kwaliteit hebben.

Door Rijkswaterstaat is in april 2005 een eerste inventarisatie van de mogelijke gevolgen van de Kaderrichtlijn Water, onder andere voor de Maaswerken, uitgevoerd. Conclusie was op dat moment dat er nauwelijks negatieve effecten door uitvoering van de Maaswerken maatregelen werden veroorzaakt, doch dat het Grensmaasproject een positieve bijdrage levert aan het bereiken van de doelen van de KRW.

Gevolgen Wet op de waterkering kaden voor Sluitstukkaden Zandmaas – Grensmaas

Het onder het regime van de Wet op de waterkering (Wow) brengen van de Maaskaden heeft tot gevolg gehad dat scopewijzigingen doorgevoerd moeten worden in de projectopdracht. Voor de kaden die gerealiseerd worden in de stedelijke gebieden in de Zandmaas is dit in het verleden reeds gebeurd.

Leidraad Rivieren

De Leidraad Rivieren en de onderliggende Technische Rapporten zijn gepubliceerd in de Staatscourant op 31 oktober 2007. De Leidraad Rivieren wordt gebruikt bij het ontwerp van komende projecten waarin dijken versterkt dan wel verlegd of aangelegd worden, alsmede bij rivierverruiming. Aan de hand van de Ruimte voor de Rivier-projecten Ontpoldering Overdiepse Polder en

Dijkverlegging Westenholte wordt samen met Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) en de Unie van Waterschappen onderzocht in hoeverre de nieuwe Leidraad gevolgen heeft voor de dijkontwerpen. Als gevolg van de uitkomsten van dit onderzoek kan ook een aanpassing van de scope sluitstukken aan de orde blijken te zijn.

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving op het terrein van grondverzet

Bij de projecten die in en langs de Maas door de Maaswerken worden uitgevoerd komt een grote hoeveelheid grond vrij. Circa 25 miljoen m³ daarvan wordt beschouwd als niet vermarktbaar grond. Deze, deels door de historische verontreiniging van de Maas diffuus verontreinigde, grond wordt geborgen in een aantal dekgrondbergingen in het rivierbed. Voor het grondverzet geldt een complex juridisch kader waarbinnen een grote verscheidenheid aan (nationale en Europese) wet- en regelgeving van toepassing is. Om een eenduidig kader te creëren voor het omgaan met de verschillende wet- en regelgeving is het beleid Actief Bodembeheer Maas (ABM) opgesteld. Op 3 december 2007 is het Besluit Bodemkwaliteit (BBK) in werking getreden als vervanger van het Bouwstoffenbesluit. Met de inwerkingtreding van het BBK is een aantal belangrijke wijzigingen opgetreden waarvan het vereenvoudigen en verminderen van procedures en het wijzigen van een deel van het normenstelsel de belangrijkste zijn. Deze wijzigingen kunnen een gunstige uitwerking hebben op de kostenraming, planning en het risicoprofiel van de Maaswerken.

Meer in zijn algemeenheid geldt vooralsnog echter dat de complexiteit van de Europese en nationale wet- en regelgeving op het gebied van grondverzet en de mate waarin deze aan verandering onderhevig is, een potentieel risico vormen en daarmee in de toekomst een aandachtspunt zijn en blijven.

Wet op de archeologische monumentenzorg

Op 1 september 2007 is de nieuwe Wet op de Archeologische monumentenzorg van kracht geworden. Op grond van deze wet kunnen nu ook gemeenten en provincies zich als bevoegd gezag opstellen. Omdat bij Maaswerken het archeologisch onderzoek onder zorgvuldige begeleiding en borging door RACM heeft plaatsgevonden is de verwachting dat de wet op dit punt niet tot problemen leidt bij de Maaswerken.

De nieuwe wet heeft aanleiding gegeven tot een nieuw convenant tussen RACM en RWS. Op 7 november 2007 heeft DGRWS een nieuw convenant ondertekend met het RACM betreffende archeologisch onderzoek en vondsten bij de uitvoering van werken. Vanwege de implementatie van het verdrag van Malta in de nationale wetgeving moest het oude convenant worden herijkt op de nieuwe Wet op de archeologische monumentenzorg. Een tweede reden om tot herijking over te gaan is het feit dat een aantal zaken in het oude convenant niet of onvoldoende geregeld is.

RWS Maaswerken heeft in augustus 2004 een convenant gesloten met de RACM toegespitst op het Maaswerkenproject waarin ook een rol is weggelegd voor publiek private partners. Om risico van scopewijzigingen voor Maaswerken te ondervangen is in het nieuwe convenant RACM-RWS een uitsluiting voor reeds lopende projectconvenanten opgenomen.

De nieuwe Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) die per 1 januari 2007 is ingevoerd, heeft geen gevolgen voor de lopende archeologische Maaswerken projecten omdat in het verleden rekening is gehouden de nieuwe KNA.

Provinciale ontwikkelingen

De op 29 juni 2007 door Provinciale Staten vastgestelde de Verordening op de waterkering – die op grond van de herziening van de Wet op de waterkering vereist was – is inmiddels in werking getreden.

3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas

3.1 Doelstellingen

Na de twee hoogwaters in de Rijn en de Maas in december 1993 en januari 1995, presenteerde het kabinet in februari 1995 het Deltaplan Grote Rivieren. De Zandmaas en Grensmaas maken deel uit van dit plan. Belangrijkste doelstelling van deze projecten is het verbeteren van de bescherming van inwoners van Limburg en Noord-Brabant tegen hoogwater in de Maas. In bijlage 2 en 3 worden de doelstellingen meer uitvoerig geschetst.

De hoogwaterbeschermingsmaatregelen voor de Zandmaas dienen in 2015 en voor de Grensmaas in 2017 te zijn gerealiseerd. Voor de bevolkingscentra langs de Zandmaas diende bescherming vóór 2006 te zijn bereikt. Daarom worden kademaatregelen in de gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar met voorrang uitgevoerd. Mede als gevolg van een meningsverschil met de waterschappen over de status van de Maaskaden en het onder de Wet op de waterkering brengen hiervan, is hierbij twee jaar vertraging ontstaan. De planning voor deze kadeaanpassingen is gericht op 1 januari 2008 voor de effectieve hoogwaterbescherming, met een afronding van de werkzaamheden in 2008.

3.2 Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket van de Zandmaas bestaat onder meer uit het aanleggen en verhogen van kaden, het verruimen van de rivier de Maas, de aanleg van een retentiegebied en hoogwatergeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Daarnaast vinden mitigerende maatregelen plaats, met name door de uitvoering van peilopzet.

Het maatregelenpakket van de Grensmaas bestaat uit het verruimen van de rivier, de aanleg van kaden, de aanleg van dekgrondbergingen en nevengeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Dit wordt gecombineerd met de winning van grind. Daarnaast vinden mitigerende maatregelen plaats ter voorkoming van grondwaterstanddaling.

3.3 Convenantpartners

Bij het project zijn drie convenantpartners betrokken: het ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W), de provincie Limburg en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De verschillende maatregelen worden voorbereid en uitgevoerd door de projectdirectie Rijkswaterstaat Maaswerken, die financieel en organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van V&W valt.

3.4 Historisch financieel overzicht

De totale bijdrage van V&W aan de projecten Zandmaas en Grensmaas op het moment van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute (OTB 1998) was € 358,5 miljoen. Het totale projectbudget van De Maaswerken sloot op dat moment op € 381 miljoen, prijspeil 1998 (pp '98). De uitsplitsing van dit projectbudget voor Zandmaas en Grensmaas is in tabel 1 zichtbaar gemaakt. Dit budget wordt in de voortgangsrapportages als basis genomen.

Tabel 1 Het referentiebudget voor de Maaswerken ten tijde van OTB 1998

Onderdeel en bijdrage		Miljoen Gulden prijspeil 1998	Miljoen Euro prijspeil 1998
Zandmaas	Bijdrage V&W	680	308,6
	Bijdrage LNV en Provincie Limburg	27	12,3
Totaal		707	321
Grensmaas	Bijdrage V&W	110	49,9
	Bijdrage nog te verdelen over convenantpartners	23	10,4
Totaal		133	60
Totaal Zandmaas en Grensmaas		840	381¹

¹ Het bedrag van € 381 miljoen zoals hier in de historische tabel opgenomen is nog inclusief de bijdrage van LNV van € 10 miljoen. Deze bijdrage loopt niet via de begroting van V&W maar via die van LNV. Dit is in de tabellen projectbudget (tabel 3) en mutatieoverzichten (tabel 4 en 5) gecorrigeerd.

4. Voortgang

4.1 Zandmaas

Planvorming

Op 31 augustus 2007 heeft de hoorzitting over de ingediende beroepen tegen het Tracébesluit voor de peilopzet Grave bij de Raad van State plaatsgevonden. Daaraan voorafgaand hebben nog twee appellanten (Stichting Het Noord-Brabants Landschap en de gemeente Cuijk) hun beroep ingetrokken, nadat met hen overeenstemming is bereikt over de oplossingsrichting van de schade. Uiteindelijk zijn acht beroepen overgebleven. De Raad van State heeft in haar uitspraak van 26 september 2007 alle overgebleven beroepen ongegrond verklaard. Hiermee is het Tracébesluit aanvulling I peilopzet stuwpannd Grave onherroepelijk geworden.

Uitvoering kadeverhogingen

Op een traject van circa vier km is de hoogwaterveiligheid voor het hoogwaterseizoen 2007/2008 gegarandeerd middels tijdelijke voorzieningen. Op dit traject zullen de permanente maatregelen naar verwachting voor het begin van het hoogwaterseizoen 2008/2009 worden afgerond. Ultimo 2007 is circa 36 km permanente kaden gerealiseerd.

Met de waterschappen zijn voorts afspraken gemaakt over het aanbrengen van genoemde tijdelijke voorzieningen om de bewoners in de gebieden achter de vier km kadevakken die nog niet gerealiseerd zijn, een hoger beschermingsniveau te kunnen bieden gedurende het lopende hoogwaterseizoen. De projectdirectie Maaswerken en de waterschappen hebben zich daarbij met succes ingespannen om het toegezegde beschermingsniveau van 1:250 zo dicht mogelijk te benaderen. In enkele gevallen loopt het traject van de tijdelijke voorzieningen echter niet volledig over hetzelfde traject als de nog aan te leggen permanente kaden door de onmogelijkheid en/of onwenselijkheid om op deze trajecten met 'big bags' te werken. Hierdoor zijn enkele woningen dit hoogwaterseizoen minder dan 1:250 beschermd, maar wel beter dan voorheen.

De afspraken met de waterschappen zijn vastgelegd in het hoogwaterbeschermingsplan 'Plan tijdelijke voorzieningen kaden'. Dit plan is afgestemd met de betrokken gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar. Hiermee hebben alle partijen zich geconformeerd aan het hoogwaterbeschermingsplan. Op 15 november 2007 is het hoogwaterbeschermingsplan door de projectdirectie en de waterschappen gepresenteerd aan de pers en is het plan breeduit openbaar gemaakt. Het gezamenlijk optreden en verworven bestuurlijk draagvlak hebben een positieve uitwerking gehad op de berichtgeving in de regionale pers.

Op basis van het hoogwaterbeschermingsplan heeft de aannemer de beoogde tijdelijke maatregelen in afstemming met de waterschappen en gemeenten verder geoperationaliseerd. Dit is vastgelegd in een draaiboek/calamiteitenplan 1:250. Onderdeel daarvan is dat alle betrokkenen worden geïnformeerd.

Binnen de in 2008 af te ronden resterende trajecten zijn nog twee aandachtspunten. Het eerste betreft een grondverwervingsprocedure in Roermond. Tweede aandachtspunt betreft de aanleg van kaden in Venlo-Blerick. Het POL Zandmaas voorziet in de aanleg van een demontabele kade in een relatief drukke (winkel)straat in Blerick. Momenteel worden in het bouwteam/ontwerpteam de technische oplossingen voor dit tracé en de hierbij behorende risico's in beeld gebracht. De risico's worden in overleg met het waterschap en de gemeente Venlo in januari 2008 besproken. Voorlopige inschatting is dat de risico's beheersbaar zijn en de werkzaamheden binnen het huidige tracé kunnen worden uitgevoerd voor het volgend hoogwaterseizoen. Indien er binnen het huidige tracé geen acceptabele oplossing mogelijk is, zal een alternatief tracé voor dit kadetraject moeten worden bepaald en zijn aanvullende planologische procedures onvermijdelijk. Realisatie van dit kadevak voor het hoogwaterseizoen 2008/2009 is dan niet mogelijk. De toegezegde bescherming dient ook dan zo goed als mogelijk met behulp van tijdelijke maatregelen te worden gerealiseerd.

Keringen in de Roer

Het waterschap Roer en Overmaas heeft eind 2007 gemeld dat de keringen in de Roer op 1 januari 2008 niet gereed zouden zijn. De keringen maken onderdeel uit van het kadeplan en worden op basis van een overeenkomst tussen RWS en het waterschap Roer en Overmaas onder de verantwoordelijkheid van het waterschap gerealiseerd. Het waterschap heeft gezorgd voor tijdelijke

voorzieningen om het beschermingsniveau van 1:250 zoveel mogelijk te benaderen, zoals vastgelegd in de overeenkomst. De keringen zullen in permanente vorm in het voorjaar van 2008 gerealiseerd zijn.

Overdracht gerealiseerde kaden

In bestuurlijk overleg is afgesproken dat de waterschappen en RWS Maaswerken gezamenlijk koersen op de overdracht van de kaden per 1 april 2008. De waterschappen zorgen in de tussentijd voor onderhoud en beheer van reeds opgeleverde kaden.

Uitvoering retentiegebied Lateraalkanaal West

De contractvoorbereidingen zijn afgerond. Omdat op zijn vroegst in juni 2008 duidelijkheid wordt verkregen inzake de onteigening van de laatste benodigde gronden (en eventueel wel of geen cassatie en de cassatiegronden), is de start van de aanbesteding uitgesteld van oktober 2007 naar september 2008. Dit betekent dat de werkzaamheden niet in juli 2009 maar in mei 2010 zijn afgerond.

Uitvoering rivierverruiming

De verdieping van het stuwpand Lith is geheel afgerond. De maatregel stuw Sambeek is gestart met het organiseren van de benodigde inspecties/replicaties. Er is een droge inspectie en een constructieve analyse uitgevoerd. Voorlopige resultaten van het onderzoek en van de risicoanalyse bevestigen de verwachting dat met het uitvoeren van achterstallig onderhoud en renovatie kan worden volstaan.

Uitvoering hoogwatergeulen

Zowel de aanleg van de hoogwatergeul Lomm als de productie en afvoer van beton- en metselzand ter plaatse verlopen volgens planning. Eind 2007 is ca. de helft van de terreinen archeologisch onderzocht en in kaart gebracht. In de loop van 2008 zal het overige terrein worden onderzocht. Daaraan voorafgaand zal in februari 2008 het detectieonderzoek naar munitie plaatsvinden. Uit monitoring blijkt dat er vanwege de tot op heden uitgevoerde werkzaamheden geen enkel negatief effect op de grondwaterstanden in de omgeving heeft plaatsgevonden. De zelfrealisator communiceert frequent over het verloop van het project met de omgeving.

Voor de aanleg van de hoogwatergeul Well Aijen is de stand van zaken eind 2007 als volgt:

1. De concept-MER en de concept-vergunningen zijn door de beoogd zelfrealisator Kampergeul voor advies voorgelegd aan de bevoegde gezagen. De definitieve vergunningsaanvragen en de MER worden in januari 2008 ingediend. Volgens de planning zal de totale vergunningverlening vóór het einde van 2008 zijn afgerond.
2. Kampergeul voert met de gemeente Bergen afrondende gesprekken over een gezamenlijke aanpak van het integrale plan Maaspark Well, waarin de hoogwatergeul Well Aijen is opgenomen. In het bestuurlijk overleg van 17 december 2007 met de gemeente Bergen en het directeurenoverleg met Kampergeul BV op 18 december 2007 hebben Kampergeul BV en de gemeente aangegeven dat zij streven naar een overeenkomst in het eerste kwartaal van 2008.
3. Met enkele eigenaren in het gebied van de hoogwatergeul is geen overeenstemming bereikt over een minnelijke verwerving. Maaswerken zal daarom conform de met Kampergeul gesloten overeenkomst en op verzoek van de zelfrealisator, de onteigeningsprocedures starten.
4. In het gebied van de hoogwatergeul blijken grote archeologische waarden aanwezig te zijn die een uitvoerig opgravingsonderzoek vergen. Dit gaat mogelijk gepaard met hoge kosten. De zelfrealisator wenst gebruik te maken van de 1%-regeling zoals die in 2004 tussen de Maaswerken en de ROB tot stand is gekomen en waarin uitdrukkelijk is bepaald dat die regeling ook van toepassing is voor een zelfrealisator. Duidelijk is dat Kampergeul BV voor archeologie een beroep zal doen op deze regeling. Voor de hoogwatergeul volgens het Tracébesluit (scope Zandmaas) lijkt dit realistisch. Echter voor het meeromvattende, integrale plan Maaspark Well, waar de hoogwatergeul een onderdeel van is, is dit niet aan de orde. Mogelijk leidt dit tot risico's voor de overeenkomst tussen Kampergeul BV en de gemeente Bergen wat betreft de financiering van dit gebiedsontwikkelingsplan.

Sluitstukkaden

Begin 2008 is een aantal scopewijzigingen doorgevoerd met betrekking tot de sluitstukkaden.²

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 18 106, nr. 186

4.2 Grensmaas

Planvorming

De planvorming is vrijwel afgerond. Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg hebben de herziene bestemmingsplannen voor de gemeenten Echt-Susteren, Stein en Meerssen goedgekeurd. Aan de bestemmingsplannen van Maastricht en Sittard-Geleen is op enkele punten goedkeuring onthouden, doch dit heeft geen impact op de (planning van de) uitvoering.

De Raad van State heeft op 12 december 2007 een (positieve) uitspraak gedaan over de ingediende beroepen tegen de hoofdvergunningen van het zelfrealisatieproject Grensmaas. Op enkele detailpunten na zijn de beroepen afgewezen. Er is een beperkt aantal vergunningeisen aangepast.

Uitvoering

CG heeft de benodigde gronden voor uitvoering niet tijdig kunnen verwerven. Hierdoor is vertraging ontstaan op de startlocaties Bosscherveld en Aan de Maas. Om de vaart er in te houden heeft het Consortium Grensmaas voorgesteld het cluster Itteren-Borgharen versneld in uitvoering te nemen. Het formele verzoek hiertoe is op 21 december 2007 ontvangen.

De start op locatie Itteren is conform het voorstel voorzien voor medio 2008. Om hydraulische redenen – vanwege het feit dat de uitvoeringsvolgorde van de locaties wijzigt – kiest het Consortium Grensmaas op de locatie Itteren voor een andere uitvoeringswijze. De oorspronkelijk voorziene ringdijk rondom de dekgrondberging met open verbinding naar het Julianakanaal en natte grindwinning via twee grote drijvende baggermolens wordt vervangen door een klein verwerkingsbekken en grindwinning met graafmachines in den droge. Het Consortium Grensmaas heeft hiervoor inmiddels wijzigingsvergunningen aangevraagd.

In de 12^e Voortgangsrapportage is melding gemaakt van een afbreukgevoelig onteigeningstraject tegen een eigenaar (een grindproducent) op de locatie Bosscherveld. De Raad van State heeft inmiddels uitspraak gedaan in deze zaak en het beroep afgewezen. De onteigeningsprocedure is opgestart.

Consortium Grensmaas start per 1 januari 2008 op de locatie Meers. De aanvang van de werkzaamheden op de locatie Itteren staat zoals aangegeven gepland voor medio 2008.

Roosteren

Het project Roosteren is in uitvoering. De rivierverruiming is gerealiseerd. Afwerking zal in 2008 plaatsvinden.

Vlaamse locaties

De betalingsregeling en de daarbij behorende toetscriteria voor uitvoering van de Boertienlocaties is op 25 september 2007 goedgekeurd door de Raad van Bestuur van de NV De Scheepvaart (Vlaanderen). Het Vlaamse ontwerp voor de sector Zuid, waarvan de Boertienlocaties een onderdeel zijn, is door Vlaanderen ter toetsing aan de Maaswerken voorgelegd. Het resultaat van de toets is dat het Vlaamse ontwerp voldoet aan de afgesproken toetsingscriteria.

5. Projectbeheersing

5.1 Algemeen

Met name door de positieve uitspraak van 12 december van de Raad van State over de hoofdvergunningen Grensmaas zijn de zekerheden over de uitvoering nog verder vergroot. Dit betekent dat de organisatie van de Maaswerken ook verder is geënt op de uitvoeringsfase.

5.2 Kwaliteit

In de tweede helft van 2007 is de evaluatie door de Departementale Auditdienst (DAD) van de afronding Proefproject 2/Rijkse Bemden opgeleverd. Het onderzoek was gericht op de werkwijze van RWS Maaswerken als initiatiefnemer en RWS Limburg en IVW als bevoegde gezagen. De te onderzoeken aspecten hadden betrekking op de organisatie en verantwoordelijkheden/taakverdeling, het proces van vergunningverwerving en -handhaving en de vorm en inhoud van het contract Herstel Rijkse Bemden. De DAD concludeert dat de ervaringen die zijn opgedaan met betrekking tot het project Rijkse Bemden op meerdere gebieden hebben geleid tot een professionaliseringsslag. Belangrijke succesfactoren voor het voorkomen van een mogelijke 'nieuwe Rijkse Bemden' zijn kennis, ervaring, communicatie en afstemming. Verder is het van belang dat vergunningverlening en handhaving blijvend een prominenter plaats krijgen bij de voorbereiding van RWS werken.

Daarnaast is een audit gedaan naar Interne Kwaliteitsborging voortkomend uit een Rijkswaterstaatbreed actieplan om de kwaliteit van het financieel beheer te verhogen (SAP op Orde) en de jaarafsluiting. Geconcludeerd wordt dat de beheersing bij RWS Maaswerken voor deze processen op orde is.

Geconcludeerd kan worden dat het auditprogramma 2007 naar tevredenheid is uitgevoerd. Een verbeterpunt voor 2008 is het beter bewaken van de opvolging van de aanbevelingen die uit de audits voortkomen.

5.3 Scopewijzigingen

In de tweede helft van 2007 is de scope van de projecten Zandmaas en Grensmaas niet gewijzigd. Wel zal de projectscope Zandmaas en Grensmaas begin 2008 worden aangepast met betrekking tot de sluitstukkaden.

5.4 Planning

In deze paragraaf wordt voor de deelprojecten Zandmaas en Grensmaas de realisatie van de doelstellingen met betrekking tot de hoogwaterbescherming besproken. In tabel 2 is een overzicht van de masterplanning opgenomen.

Zandmaas rivierverruiming

Er is besloten om de start van de aanbesteding zuidelijk deel Lateraalkanaal West uit te stellen van oktober 2007 tot september 2008. Dit omdat op zijn vroegst in juni 2008 duidelijkheid wordt verkregen inzake de onteigening van de laatste benodigde gronden (en eventueel wel of geen cassatie en de cassatiegronden). Dit betekent dat de werkzaamheden niet in juli 2009 maar in mei 2010 zijn afgerond. Dit heeft geen gevolgen voor het tijdig realiseren van de hoogwaterbescherming per 2015.

Zandmaas kaden

Voor het hoogwaterseizoen 2008/2009 zal waarschijnlijk op het gehele traject binnen de stedelijke gebieden Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar sprake zijn van permanente maatregelen. Aandachtspunt betreft de aanleg van kaden in Venlo-Blerick, waarover in het eerste kwartaal van 2008 meer duidelijkheid zal komen.

Grensmaas

In de 12^e voortgangsrapportage is in de masterplanning aangegeven dat de afronding van de bestemmingsplanprocedure Grensmaas voorzien was voor eind 2007. De bestemmingsplanprocedure geldt voor vijf gemeenten langs de Grensmaas. Voor vier hiervan is het bestemmingsplan in het voorjaar van 2007 onherroepelijk geworden en de planprocedure daarmee ook afgerond. Alleen het bestemmingsplan Grensmaas binnen de gemeente Sittard-Geleen is nog niet onherroepelijk. Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg hebben op 18 december 2007 een goedkeuringsbesluit geven aan het vastgestelde plan, waarna beroepen bij de Raad van State kunnen

worden ingediend. Gelet op de maximale tijd voor bezwaar- en beroepsprocedures kan dit bestemmingsplan dan uiterlijk eind 2008 onherroepelijk zijn.

Het Consortium Grensmaas heeft een formeel verzoek ingediend bij RWS- Maaswerken voor aanpassing van de uitvoeringsvolgorde (eerder starten met IJtteren-Borgharen) en de projectmijlpaaldata. Het Consortium Grensmaas heeft aangegeven dat zij een vertraging voorziet, dit vooruitlopend op het contractueel bepaalde evaluatiemoment in 2008.

De tweede fase van de mitigerende maatregelen was eind oktober 2007 gereed, waarmee deze drempels een jaar eerder zijn gerealiseerd dan oorspronkelijk in de fasering was bepaald. Uitvoering van de derde (en laatste) fase start in het derde kwartaal 2008. Deze uitvoering wordt afgestemd met de benodigde bodem- en oeverbescherming en de Vlaamse Boertienlocaties.

De afstemming met de in voorbereiding van de bodem- en oeverbescherming en de Vlaamse Boertienlocaties vindt gelijktijdig plaats. Wat betreft de afstemming met de uitvoering van beide maatregelen start Vlaanderen in juli 2008 met het aanbrengen van de bodembestorting. Nederland sluit vervolgens in september 2008 hierop aan met het aanbrengen van de oeververdediging in Meers. Een strakke coördinatie van de werkzaamheden is daarmee noodzakelijk.

Of deze planning gehaald kan worden is afhankelijk van het vergunningentraject aan Nederlandse zijde en van de waterafvoer tijdens de uitvoeringsperiode. Om dit voor elkaar te krijgen wordt intensief overleg gevoerd met zowel de Vlaamse collega's als de bevoegde gezagen voor het afgeven van de vergunningen.

Tabel 2 Overzicht masterplanning

Maatregel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Planvorming (incl. inschatting beroepstermijn RvS)																						
Bestemmingsplanprocedure Grensmaas, Sittard-Geleen																						
Zandmaas																						
Kadeaanpassing Roermond, Venlo en Gennep, Cluster 2&3																						
Retentie Lateraalkanaal West, Zuidelijk deel																						
Verdieping Sambeek																						
Hoogwatergeul Lomm																						
Hoogwatergeul Well-Aijen																						
Verdieping Lith																						
Verdieping Grave																						
Sluitstukkaden																						
Proefproject Eroderende Oevers																						
Grensmaas																						
Grensmaas 11 locaties																						
Proefproject Meers																						
Roosteren																						
Sluitstukkaden Roosteren																						
Vlaamse Locaties																						
Mitigerende Maatregelen																						
Permanent Rivierkundige Maatregelen																						

5.5 Financiën

Projectbudget

In deze rapportage wordt voor de financiële verantwoording uitgegaan van de onderverdeling Zandmaas en Grensmaas. Onderstaande tabel geeft, uitgaande van het referentie projectbudget ten tijde van het OTB, het totaal aan mutaties weer. De mutaties zijn hierna aangegeven.

Tabel 3 Projectbudget (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	OTB/POL pp'98	Wijzigingen Incl. prijsindexering		Project budget V&W begroting pp '07	Nog bij te dragen LNV en Provincie
		Vorige perioden	Deze periode		
Zandmaas	311	211,0	4,0	526,0	8,4³
Grensmaas	60	77,9	0,7	138,6	8,0⁴
Totaal	371	288,9	4,7	664,6	16,4

Toelichting op de wijzigingen in deze periode:

- o Het projectbudget Zandmaas is verhoogd met € 4,0 miljoen als gevolg van ontvangsten in de loop van het jaar 2007. Dit heeft voornamelijk betrekking op de verkoop van een boerderij die bedoeld was als ruilbedrijf.
- o Het projectbudget Grensmaas is verhoogd met € 0,7 miljoen als gevolg van ontvangsten van LNV en de provincie Limburg in de loop van het jaar 2007. Hierdoor is de post 'nog bij te dragen door LNV en provincie' gedaald van € 8,7 naar € 8,0 miljoen.

Het budget voor de Zandmaas bedraagt na de mutaties in deze periode € 526,0 miljoen voor rekening van het ministerie van V&W. Inclusief de bijdragen van de provincie Limburg en het ministerie van LNV is in totaal € 534,4 miljoen beschikbaar.

Voor de Grensmaas wordt na de mutaties in deze periode € 138,6 miljoen voorzien voor rekening van het ministerie van V&W. Inclusief de bijdragen van het ministerie van LNV en provincie Limburg is € 146,6 miljoen beschikbaar.

Deze twee budgetmutaties dienen nog in de Rijksbegroting te worden verwerkt.

Mutatieoverzichten

In tabel 4 en 5 staat voor de Zandmaas en de Grensmaas een specificatie van alle mutaties, uitgesplitst in scopewijzigingen, mee- en tegenvallers en technische mutaties. Deze mutaties zijn bij de toelichting op de tabel nader geconcretiseerd. De bedragen van de mutaties zijn met behulp van de IBOI-index⁵ teruggerekend naar de bedragen op prijspeil 1998.

³ Tevens neemt het ministerie van LNV binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 214 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van LNV.

⁴ Tevens draagt het ministerie van LNV via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (750 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van LNV.

⁵ IBOI index is de index voor de Bruto Overheidsinvesteringen. Deze is als volgt: '98-'99 was 1,4%, '99-'00 was 2,5%, '00-'01 was 4,5%, '01-'02 was 3%, '02-'03 was 2,75%, '03-'04 was 1,23%, '04-'05 was 0,39%, '05-'06 was 0,66% en '06-'07 was 0,44%.

Tabel 4 Mutatieoverzicht Zandmaas (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

V&W Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR ⁶) ZM en GM
TB en POL Zandmaas	311,0	311,0	1998	12° DGR
Scopwijzigingen				
Kaden bevolkingscentra	34,1	35,4	2000	12° DGR
Hoogwatergeul Ooijen	-/-13,6	-/-14,1	2000	13e DGR/1° VGR
Nevengeul Belfeld	0	0,0		
Bereiken 100% hoogwaterbescherming	11,4	13,6	2003	4° VGR
Herstel Rijkse Bemden	11,1	13,0	2005	8° VGR
Verhoging Risico algemeen	33,0	38,5	2005	8° VGR
Vermindering aankoop natuurgroden (14 ha)	-/-0,1	-/-0,1	2006	10° VGR
Saldo scopwijzigingen	75,9	86,3		
Technische Mutaties				
Toevoeging Budget Risicoreserve	44,5	46,3	2000	13° DGR/1° VGR
Desaldering inkomsten proefproject 1	7,7	7,7	1998	6° DGR
Desaldering overige inkomsten t/m 2001	8,2	9,0	2001	13° DGR/1° VGR
Desaldering overige inkomsten 2002	0,3	0,3	2003	15° DGR/3° VGR
Desaldering overige inkomsten 2003	1,2	1,4	2003	5° VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	1,2	1,5	2004	7° VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	0,1	0,1	2005	9° VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	1,6	1,9	2006	10° VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	3,4	4,0	2007	13° VGR
Grondaankopen LNV	-/-2,4	-/-2,5	2000	13° DGR/1° VGR
Peilopzet	5,2	5,5	2000	13° DGR/1° VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-8,2	-/-9,6	2004	6° VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-10,1	-/-12,0	2005	8° VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,1	0,1	2007	12° VGR
Saldo technische mutaties	52,8	53,7		
Mee- en tegenvallers				
Herijking raming op basis van TB	20,9	21,8	2000	13° DGR/1° VGR
Afrondingsverschillen	0,5	0,5	2005	9° VGR
Administratieve correctie	-/- 0,1	-/- 0,1	2006	11° VGR
Saldo mee- en tegenvallers	21,3	22,2		
Totaal beschikbare budget prijsspeil 1998	461,0			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		22,5	2001	12° DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		11,0	2002	14° DGR/2° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		9,6	2003	5° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004		4,1	2004	7° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2005		1,5	2005	9° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,1	2006	10° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		2,0	2007	12° VGR
Saldo loon- en prijsbijstelling		52,8		
Totaal beschikbare budget 2008		526,0		

⁶ Deltaplan Grote Rivieren

Tabel 5 Mutatieoverzicht Grensmaas (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

V&W Budget Grensmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR of DGR ZM en GM
Ontwerp Streekplan Grensmaas	60,0	60,0	1998	12° DGR
Scopewijzigingen				
Roosteren	0	0	2002	14° DGR/2° VGR
Mutaties door onderhandelingsresultaat	6,8	8,0	2005	8° /9° VGR
Mutaties door afspraken met Vlaanderen	16,1	19,0	2005	8° /9° VGR
Overige scope aanpassingen	12,7	15,0	2005	8° /9° VGR
Toevoeging risicoreserve Grensmaas	10,6	12,6	2005	8° /9° VGR
Saldo scopewijzigingen	46,2	54,6		
Technische Mutaties				
Desaldering overige inkomsten 2003	1,1	1,3	2003	5° VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	0,3	0,3	2004	7° VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	2,1	2,5	2005	9° VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	0,1	0,1	2006	11° VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	0,6	0,7	2007	13° VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,3	0,4	2007	12° VGR
Saldo technische mutaties	4,5	5,3		
Mee- en tegenvallers				
Herijking n.a.v. het Eindplan Grensmaas	5,4	6,0	2002	15° DGR/3° VGR
Herijking ramingen n.a.v. POL Grensmaas	1,4	1,4	2005	8° /9° VGR
Saldo mee- en tegenvallers	6,8	7,4		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	117,5			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		3,6	2001	12° DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		0,8	2002	14° DGR/2° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		0,5	2003	5° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004/2005		2,5	2005	9° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,3	2006	10° VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		1,6	2007	12° VGR
Totaal loon- en prijsbijstelling		11,3		
Totaal beschikbare budget 2008		138,6		

Uitgaven, inkomsten, verplichtingen en geplande kasstromen

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van uitgaven, inkomsten, aangegane verplichtingen in deze rapportageperiode en van toekomstige kasstromen.

Tabel 6 Uitgaven (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	185,9	30,0	215,9
Grensmaas	56,2	4,0	60,2
Totaal	242,1	34,0	276,1

De uitgaven voor de Zandmaas in de tweede helft van 2007 hebben betrekking op:

- o de uitvoering van de kadeversterkingen in Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar;
- o de overige maatregelen van Zandmaas, waaronder de rivierverruiming van de stuwpannen Sambeek en Grave en de reparatie van het Tracébesluit inzake peilopzet Grave en de hieruit voortvloeiende schade-uitkeringen.

De uitgaven voor de Grensmaas in de tweede helft van 2007 hebben voornamelijk betrekking op een monitoringsplan voor Roosteren en de aanleg van de tweede fase van de mitigatiemaatregel.

Tabel 7 Inkomsten (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	21,1	4,0	25,1
Grensmaas	5,1	0,7	5,8
Totaal	26,2	4,7	30,9

Tabel 8 Aangegane verplichtingen (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	229,6	29,1	258,7
Grensmaas	58,8	13,2	72,0
Totaal	288,4	42,3	330,7

Voor Zandmaas hebben de aangegane verplichtingen voornamelijk betrekking op de zomerbedverdieping Grave, uitvoering van de kadeversterkingen in Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar en uitkeringen van schade door peilopzet Grave.

Voor Grensmaas hebben de aangegane verplichtingen voornamelijk betrekking op de bijdrage van Nederland voor de uitvoering van de Vlaamse Boertienlocaties en de aanleg van de tweede fase mitigerende maatregelen.

Tabel 9 Kasritme (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	t/m 2006	2007	2008	2009	2010	2011 ev	Totaal
Zandmaas							
V&W	175	41	33	50	31	196,0	526,0
LNV/Provincie nog bij te dragen							8,4 ⁷
Grensmaas							
V&W	55	5	8	9	4	57,6	138,6
LNV/Provincie nog bij te dragen							8,0 ⁸
Totaal							681,0

Tabel 9 bevat een inschatting van het kasritme voor beide deelprojecten voor de periode 2007-2010. Deze reeks wordt regelmatig geactualiseerd op basis van de voortgang van het project en kan daarom afwijken van de reeks die in de Rijksbegroting staat opgenomen.

⁷ Tevens neemt het ministerie van LNV de aankoop van 214 ha natuurgronden binnen pakket I voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van LNV.

⁸ Tevens draagt het ministerie van LNV via de reguliere subsidiëring van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (750 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van LNV.

Uitputting post onvoorzien

In het projectbudget is een budget voor onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Dit budget is opgebouwd uit een onderdeel "Onvoorzien" en een onderdeel "Risico algemeen" dat tot en met VGR 9 "Risicoreserve" werd genoemd. Een overzicht van de mutaties is gegeven in bijlage 6.

Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Zandmaas bedroeg initieel € 76,1 miljoen. In voorgaande verslagperiodes hebben enkele mutaties plaatsgevonden. In deze verslagperiode hebben zich geen mutaties voorgedaan. Per 31 december 2007 bedraagt het beschikbare budget 'Onvoorzien' € 75,5 miljoen. Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Grensmaas bedraagt per 31 december 2007 ongewijzigd € 5 miljoen.

Het budget "Risico algemeen" bedroeg voor de Zandmaas initieel € 88,1 miljoen (standlijn 1-1-2005). Inmiddels is in totaal € 21,4 miljoen van deze post overgeheveld naar het maatregelbudget en resteert € 66,7 miljoen. In deze rapportageperiode heeft geen mutatie plaatsgevonden. Het budget "Risico algemeen" voor de Grensmaas bedroeg initieel € 12,6 miljoen. Er is nog geen geld overgeheveld naar de uitvoeringsmaatregelen.

5.6 Risico's en prognose eindstand**Risico algemeen**

In tabel 10 is de financiële impact van de risico's en de beschikbare budgetten voor "Risico algemeen" van Zandmaas en Grensmaas weergegeven. Aanpassing van het risicoprofiel Sluitstukkaden naar aanleiding van de scopewijziging geschiedt in de volgende Voortgangsrapportage.

Tabel 10 Risicoprofiel

Financiële impact risico's Zandmaas en Grensmaas	ZM		GM	
	VGR 12	VGR 13	VGR 12	VGR 13
Juridisch kader ABM grondverzet	2,1 – 7	2,1 – 7		
Beschikbaarheid verwerkingslocaties	8,9	8,9		
Tegenvallende delfstoffenopbrengsten	0 – 1,5	0 – 1,5		
Wwk kaden steden en nadeelcompensatie	2 – 14,5	2 – 12,0		
Contracteringwijze hoogwatergeulen	12	12		
Sluitstukkaden	22,5	22,5		
Monitoringsverplichtingen	0	0	0,5 - 2	0,5 – 2
Rivierkundige werken			3 - 6,8	3 – 6,8
Onvoorziene bodemverontreinigingen			0,9 – 2,7	0,9 – 2,7
Aanbestedingsrisico's			1 – 4	1 – 4
Diversen			0,7 – 3,7	0,7 – 3,7
Risicoprofiel	47,5 – 66,4	47,5 – 63,9	6,1 - 19,2	6,1 – 19,2
Verwachtingswaarde risico's	57,1	58,6	11,6	11,6
Beschikbaar budget Risico algemeen	66,7	66,7	12,6	12,6

Bedragen in miljoen EURO

Toelichting risicoprofiel**Juridisch kader ABM grondverzet**

€ 2,1 – 7,0 miljoen

Ter beheersing van de risico's grondverzet hebben de ministeries van V&W en VROM de daarop van toepassing zijnde wet- en regelgeving doorgelicht. In overleg tussen V&W en VROM zijn voor de hieruit signaleerde knelpunten oplossingen gevonden.

Op 12 december 2007 heeft de Raad van State uitspraak gedaan inzake de beroepschriften tegen de afgegeven vergunningen voor het Grensmaasplan. Hierbij is duidelijk geworden dat het bij de vergunningverlening gehanteerde ABM-beleidskader en de oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten door de Raad van State wordt ondersteund. De kans dat bij de nu voorliggende aanvragen voor vergunningswijzigingen de Raad van State een ander standpunt gaat innemen is zeer klein. De complexiteit en ontwikkelingen van de Europese en nationale wet- en regelgeving op het gebied van grondverzet blijven een potentieel risico dat nauwlettend wordt gevolgd.

Het hier aangegeven risicobedrag is gerelateerd aan mogelijke extra kosten van nazorg en monitoring voor de berging van vrijkomende gronden uit de diverse rivierverruimende maatregelen van de Zandmaas. Provincie Limburg en DCM hebben met betrekking tot de nazorg- en monitoring van de hoogwatergeul Lomm gezamenlijk besloten om te beoordelen wat de mogelijkheden zijn van toepassing van het Besluit Bodemkwaliteit dat per 1 januari 2008 in werking is getreden. Inmiddels voert DCM het vooroverleg met de Bevoegde Gezagen over de toepassing van het Besluit Bodemkwaliteit. Duidelijkheid hieromtrent wordt medio 2008 verwacht. De mogelijkheid bestaat dat de kosten voor nazorg en monitoring bij toepassing van het Besluit Bodemkwaliteit sterk worden verminderd.

Beschikbaarheid verwerkingslocaties grondstroom € 8,9 miljoen

Wanneer de beoogde verwerkingslocaties niet of niet tijdig beschikbaar zijn voor vrijkomende specie, moeten extra kosten worden gemaakt voor transport, verwerking, inrichting en sanering. Teneinde het risico verder te beheersen wordt de beschikbaarheid van potentiële verwerkingslocaties in beeld gebracht en ruimte gegeven aan de markt om oplossingen te realiseren. Uiteindelijke duidelijkheid over het optreden van dit risico wordt verkregen na aanbesteding van de baggerprojecten in de stuwpanden Grave en Sambeek in de periode 2007-2009, waarbij een bepalende factor is waar een aanbieder de gronden verwerkt. Inmiddels is voor Grave duidelijk dat geen specifieke verwerkingslocatie nodig zal zijn. Voor Sambeek wordt in 2009 hieromtrent meer duidelijkheid verwacht. De benodigde risicoreservering zal, op basis van de aanbesteding van de werkzaamheden Grave in het eerste kwartaal 2008 naar beneden kunnen worden bijgesteld.

Tegenvallende delfstoffenopbrengsten € 0 – 1,5 miljoen

Fluctuaties in de hoeveelheden, kwaliteit en de marktprijs van de delfstoffen beïnvloeden de uiteindelijke opbrengst van de delfstoffen. Indien de opbrengst van de delfstoffen minder is dan verwacht, kunnen de projecten waarbij rekening is gehouden met delfstoffenopbrengst per saldo duurder uitvallen. Dit speelt een rol bij de nog door RWS Maaswerken aan te besteden baggerbestekken, maar niet bij de projecten die voor eigen rekening en risico door private partijen worden uitgevoerd.

Wwk kaden bevolkingscentra €2,0 – 12,0 miljoen

Door de Waterdienst is het "Voorschrift Toetsen Maaskaden" (VTM) verder uitgewerkt. Het VTM is integraal opgenomen in het Voorschrift Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkering 2006 (VTV 2006). De regeling die voorziet in de vaststelling van het VTV en hydraulische randvoorwaarden 2006-2011 is sinds 13 september 2007 van kracht. De bijlage betreffende Kabels en Leidingen is echter nog niet definitief, waardoor het VTM voor dit onderdeel nog niet is afgerond.

Contracteringswijze hoogwatergeulen € 12,0 miljoen

Bij de hoogwatergeul Lomm heeft het risico betrekking op mogelijke problemen van grondlevering van RWS Maaswerken in tijd en kwaliteit. Voorzien is o.a. grondlevering uit de verdieping van het stuwpand Grave. Het Tracébesluit peilopzet Grave is na de uitspraak van de Raad van State van 26 september 2007 onherroepelijk geworden. De verdieping van het stuwpand Grave is gegund, waardoor in de toekomst het risico dat grond niet tijdig wordt geleverd wordt verkleind. Met betrekking tot Well-Aijen is een overeenkomst gesloten met een private partij waarbij deze streeft naar een zelfrealisatie op basis van een incorporatie van het Tracébesluit in een groter gebiedsgericht plan. Hieruit zal blijken of op basis van zelfrealisatie en voor rekening en risico van de private partij uitvoering van Well-Aijen mogelijk is. Uitsluitel hierover is voorzien uiterlijk eind 2008. Het risico dat zelfrealisatie niet mogelijk blijkt en een andere wijze van uitvoering gezocht moet worden voor Well-Aijen is voorlopig ongewijzigd.

Met betrekking tot Well Aijen is vastgesteld dat Kampergeul BV aantoonbaar bezig is om de overeenkomst met Maaswerken te realiseren. Risico's zijn er nog op het vlak van de benodigde overeenkomst met de gemeente Bergen en over de daadwerkelijke financiering van de kosten van archeologie.

Sluitstukkaden € 22,5 miljoen

De sluitstukkaden, de kaden waar na afronding van de rivierverruimende maatregelen verhoging noodzakelijk is, worden in een later stadium definitief ontworpen en planologisch ingepast. Hiermee zijn mogelijk extra kosten gemoeid. Begin 2008 is de scope gewijzigd. De realisatie is voorzien in de periode na 2010.

	Zandmaas	€ 0 miljoen
Monitoringsverplichtingen	Grensmaas	€ 0,5 – 2,0 miljoen

Bij de Grensmaas betreft het met name de monitoring van het grondwater die, gegeven de overeenstemming met Vlaanderen over de verdroging van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, wellicht extra aandacht vergt. Hieromtrent vindt overleg met Vlaanderen plaats. Het grondwatermonitoringnet is inmiddels operationeel en over de uitkomsten vindt regulier overleg plaats met de relevante Vlaamse partijen.

Rivierkundige werken € 3,0 – 6,8 miljoen

Mogelijk zijn additionele rivierkundige werken, met name steenbestortingen, nodig als gevolg van onvoorspelbare morfologische effecten als erosie. Tijdens de realisatie van het project zal meer zicht ontstaan op de noodzaak van deze werken. Over de vormgeving van de benodigde aanvullende rivierkundige werken binnen de Grensmaas vindt overleg plaats met de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerder en het Consortium Grensmaas.

Onvoorziene bodemverontreinigingen € 0,9 – 2,7 miljoen

Het betreft hier het risico dat bodemverontreinigingen worden gevonden op gronden die in het bezit zijn van de Rijksoverheid.

Aanbestedingsrisico's € 1,0 – 4,0 miljoen

Er bestaat een risico dat alsnog door derden of door de Nma een procedure wordt aangespannen. De inschatting betreft hier de proceskosten. In geval de rechter de klagers in het gelijk zou stellen, kunnen de kosten mogelijk fors oplopen. Deze kans wordt echter laag ingeschat. Het risico lijkt beheerst door de goede afstemming met de Europese Commissie.

Diversen € 0,7 – 3,7 miljoen

Het risico betreft mogelijke meerkosten in verband met eventuele planschade die door de overheid uitgekeerd moet worden en niet door de overheid op het Consortium Grensmaas verhaald kan worden. Hierbij gaat het voornamelijk om planschade op basis van de Wet ruimtelijke ordening. Verder bestaat er nog de mogelijkheid dat extra kosten moeten worden gemaakt voor verder onderzoek en bijdragen in de verwijdering van explosieven.

Prognose eindstand

In de prognose eindstand is de actualisatie van ramingen en risicoprofiel verwerkt. De prognose eindstand valt binnen het beschikbare budget voor zowel Zandmaas als voor Grensmaas.

Tabel 11 Prognose eindstand deze rapportageperiode

	Raming inclusief realisatie	Risico profiel	Verwachting waarde risico's	Prognose eindstand	Onzekerheid bandbreedte risico 10% - 90%	Beschikbaar budget
Zandmaas	439,1	47,5 – 63,9	58,6	497,7	+/- 8,2	526,0
Grensmaas	121,1	6,1 – 19,2	11,6	132,7	+/-5,2	138,6

Bedragen in miljoen EURO

De prognose eindstand van Zandmaas is met € 0,2 miljoen gestegen door onderstaande wijzigingen:

- o Verlaging met € 0,4 miljoen binnen de maatregel stuwpand Lith. Dit bestaat uit een verlaging met € 0,2 miljoen als gevolg van een correctie met betrekking tot de BTW en een verlaging van € 0,2 miljoen van de post onvoorzien.
- o Verhoging met € 1,0 miljoen door hoger uitvallende kosten binnen de maatregel Kaden.

- o Verhoging met € 0,5 miljoen als gevolg van een aantal kleinere bijstellingen binnen diverse maatregelen.
- o Verlaging met €1,4 miljoen naar aanleiding van de aanbesteding van maatregel zomerbedverdieping Grave. De raming exclusief Risico en Onvoorzien is met € 2,8 miljoen naar beneden bijgesteld. De post onvoorzien neemt af met € 0,1 miljoen; de post Risico's neemt toe met € 1,5 miljoen. De ophoging van de post Risico betreft met name het risico dat gronden niet geborgen kunnen worden in Lomm.
- o Verhoging met € 0,5 miljoen als gevolg van een hogere inschatting van het verlies op ruilgrondtransacties.

Voor de Grensmaas is ten opzichte van VGR 12 de verwachtingswaarde voor de algemene risico's ongewijzigd. In de VGR 12 is abusievelijk een verkeerde prognose eindstand opgenomen. In plaats van € 134,1 miljoen bedroeg dit feitelijk € 133,2 miljoen. De prognose eindstand van VGR 13 is daardoor met € 0,5 miljoen gedaald (133,2-132,7) door onderstaande wijzigingen:

- o Verlaging met € 0,3 mln als gevolg van een aantal kleinere bijstellingen binnen "maatregel onvoorzien" en "maatregel risico".
- o Een daling van de uitvoeringskosten van project Roosteren met € 0,1 miljoen: er wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om overtollige grond te vervoeren naar de locatie Trierveld van het Consortium Grensmaas.
- o Verlaging van het risico rondom het project Roosteren met € 0,1 miljoen: dit is bijna uitgevoerd, risico's hebben zich niet voorgedaan.

**13° Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas
is een document van Rijkswaterstaat Maaswerken**

Postadres:
Postbus 1593
6201 BN Maastricht

Bezoekadres:
Avenue Ceramique 125
Maastricht

Telefoonnummer: 043 - 387 0303

Faxnummer: 043 - 387 0359

Internet: <http://www.maaswerken.nl>

Bijlage 1 Afkortingenlijst

ABM	Actief Bodembeheer Maas
BBK	Besluit bodemkwaliteit
BOI	Bruto Overheidsinvesteringen
CG	Consortium Grensmaas
DAD	Departementale Auditdienst
DG	Directeur Generaal Rijkswaterstaat
DGR	Deltaplan Grote Rivieren
DGW	Directoraat Generaal Water
EU	Europese Unie
GM	Grensmaas
GS	Gedeputeerde Staten
KRW	Kaderrichtlijn Water
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MER	Milieueffectrapport
MW	Maaswerken
OTB	Ontwerp-Tracébesluit
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
pp'	prijspeil
PS	Provinciale Staten
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
RWS	Rijkswaterstaat
TB	Tracébesluit
VGR	Voortgangsrapportage
V&W	Ministerie van Verkeer & Waterstaat
Wow	Wet op de waterkering
TK	Tweede Kamer der Staten-Generaal
ZM	Zandmaas

Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas maatregelen

De karakterisering van het Zandmaasproject volgens Tracébesluit (18 december 2001), POL-aanvulling Zandmaas (1 februari 2002) en scope Zandmaas 2001 (december 2001) en wijziging 2006, is weergegeven in de onderstaande tabel.

Doelstelling Zandmaas

- Hoogwaterbescherming, op zodanige wijze dat de bevolking achter de kaden van de Zandmaas, die aangelegd zijn in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, een beschermingsniveau van 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s in 2015 wordt geboden.
- Het in de periode tot 2015 realiseren van beperkte natuurontwikkeling in de Zandmaas die in het Tracébesluit en POL Zandmaas geconcretiseerd is in 556 hectares, aangevuld met 60 ha natuurcompensatie.

Plangebied Zandmaas

Het zomer- en winterbed van de Maas van Maaskilometer 70 (benedenstrooms van Linne) tot en met Maaskilometer 226,5 (Hedel), aangevuld met:

- retentiegebied Lateraalkanaal West;
- bergings- en bewerkingslocaties die buiten het winterbed kunnen liggen;
- compenserende en mitigerende maatregelen die buiten het winterbed kunnen liggen.

Maatregelen Zandmaas Pakket I

☐ Kadeaanpassingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar ☐ Sluitstukkaden, de aanpassingen aan de overige DGR-kaden in het plangebied ☐ Retentiegebied Lateraal Kanaal West ☐ Hoogwatergeulen Lomm en Well-Aijen ☐ Rivierverruiming Belfeld, km 87-92 ☐ Rivierverruiming Sambeek, km 109-120 ☐ Rivierverruiming Grave, km 155-175 ☐ Rivierverruiming Lith km 176-181 ☐ Mitigerende maatregelen peilopzet, aanpassing bruggen en stuwen ☐ Compensatieplan Natuur	☐ Proefproject eroderende oevers ☐ Compensatie benedenstroomse effecten Den Bosch ☐ Aankoop natuurgebied Heukelomse Beek, natuurlijke oevers en 25 m oeverstroken ☐ Grondverwerving nevengeul Belfeld West, nevengeul Sambeek Oost

Resultaat Zandmaas Pakket I

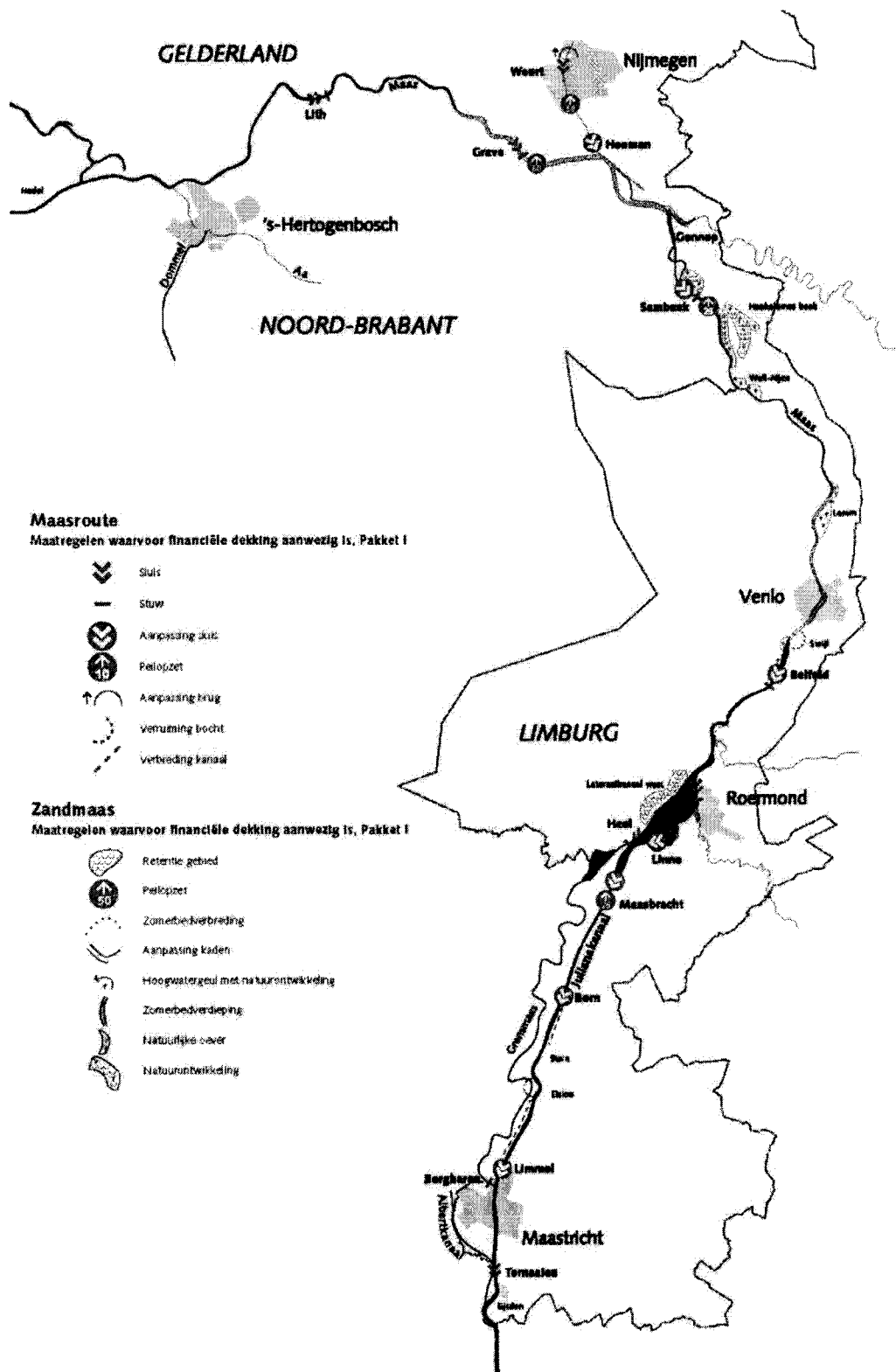
- Hoogwaterbescherming 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s, 70 % in 2008 en 100 % in 2015
- 556 ha natuur plus 60 ha compensatie van natuurwaarden die verloren zijn gegaan

Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas maatregelen

De karakterisering van het Grensmaasproject volgens het Eindplan Grensmaas, vastgesteld door Gedeputeerde en Provinciale Staten op 21 december 2001 en het POL Grensmaas vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2005 en de ministeriële afspraken in de Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas op 3 mei 2005, is weergegeven in onderstaande tabel.

Doelstelling Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> □ Het door rivierverruiming verlagen van de hoogwaterstanden in de Maas met als maatstaf dat uiterlijk in 2017 de gebieden, die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd, een kans op overstroming hebben van 1/250 per jaar maatgevende afvoer 3275 m³/s. □ Het in de periode tot 2018 tot ontwikkeling brengen van tenminste 1000 ha natuur binnen het Grensmaasgebied. Deze natuurontwikkeling is gekoppeld aan het ecologisch herstel van de rivier zoals vastgelegd in de intentieverklaring voor de inrichting van het Maasdal in Limburg van 26 november 1992. □ Het winnen van ten minste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte (provinciale taakstelling). 	
Plangebied Grensmaas	
Het Maasdal van Maastricht tot en met Roosteren van Maaskilometer 15 tot en met Maaskilometer 55.	
Maatregelenpakket Grensmaas	
<ul style="list-style-type: none"> □ Uitvoeringsovereenkomst Grensmaas omvat de maatregelen: dekgrondverwijdering (dv), stroomgeulverbreding (sv), weerdverlaging (wv), aanleg nevengeulen (ng), aanvulling plas (ap), sanering (sa), dekgrondberging (db), natuurontwikkeling (no) en kadeophoging (ka) op de volgende locaties: Bosscherveld dv, db, no Borgharen sv, wv, db, no Itteren sv, wv, db, no Aan de Maas sv, db, no Meers sv, wv, db, no Maasband sv, wv, ng, no Urmond sv, wv, sa, no Nattenhoven wv, db, ka, no Grevenbicht ng, no Koeweide sv, wv, db (2 delen), no Visserweert sv, wv, ng, no 	<ul style="list-style-type: none"> □ Proefproject Meers : sv, wv,db, ap, no □ Vlaamse locaties (België): Hochter Bampd sv, ap, no Herbricht sv, no Kotem sv, wv, no □ Roosteren: compensatie voor de kadeaanleg in 1996 en realiseren beschermingsniveau. □ Mitigatiemaatregelen: maatregelen ter voorkoming van significante waterstandsverhogende effecten dan wel verdroging aan Vlaamse zijde □ Rivierkundige werken (oever- en bodemverdedigingen)
Resultaat Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> □ Hoogwaterbescherming (1/250 per jaar; maatgevende afvoer 3275 m³/s): 100 % in 2017 □ Natuur aan Nederlandse zijde: circa 1100 ha (nieuwe) natuur in 2018 □ Delfstoffen: circa 52 miljoen ton grind 	

Bijlage 4 Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute

Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 13

In deze bijlage zijn voor Zandmaas en Grensmaas de mutaties toegelicht in het scopebudget en in de ontwikkeling van de post "Risico algemeen".

Zandmaas**Tabel 1 Mutatie scopebudget Zandmaas**

Detailtering mutatie scopebudget Zandmaas in VGR 13		€ miljoen
1	Ontvangsten	4,0
Totale mutatie VGR 13		4,0

Tabel 2 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 12		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2005		88,1
1	Vergunningverlening en monitoring proefproject 2	-/ 1,0
Standlijn per 1 januari 2006		87,1
2	Nadeelcompensatie DGR Kaden	-/ 4,3
3	Schaderegeling peilopzet Grave	-/ 7,1
4	Keringen in de Roer i.v.m. invulling Wet op de waterkering	-/ 7,5
Standlijn per 1 januari 2007		68,2
5	Monitoring grondwatereffecten peilopzet Grave en Sambeek (aanwending van risico ten gunste van budget)	-/ 1,5
Standlijn per 30 juni 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		66,7

Grensmaas**Tabel 3 Mutatie scopebudget Grensmaas**

Detailtering mutatie scopebudget Grensmaas in VGR 13		€ miljoen
1	Ontvangsten	0,7
Totale mutatie VGR 13		0,7

Tabel 4 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas in VGR 13		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2006		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 1 januari 2007		12,6
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		12,6

